

THE ANSWER OF THE DRAWING ACTION IN CHILDREN'S PICTURES

Şükran BULUT*¹

* Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

Abstract

The act of painting is an inner urge for children. The act of painting, which starts with the first doodles, develops by following the same linear developmental steps for children all over the world. Then, different subjects, the environment they live in, the cultural structures, the vital images that they are affected by, seen and heard, find their place on the paper as lines, colors and shapes. The aim of this study is what do children's pictures tell? What is the equivalent of the act of painting in children's drawings? To seek answers to your questions Although what we know naturally is that almost every child draws, the answers we will find are important in terms of understanding children better. The content of the pictures seen for families, teachers, pediatricians, child psychologists, art historians and anyone who interests them is loaded with meaning. The research was structured with the literature review method. Conclusion children's pictures tell more than meets the eye. The equivalent of the act of painting in children's drawings is that it is as natural as playing a game. Children express not only what they see but also what they experience in their paintings with an inner impulse. Children's pictures are more than meets the eye. It can be suggested that those who want to know and explore the child's world should look at children's pictures more consciously.

Keywords: Child, painting, action, reflection

RESİM YAPMA EYLEMİNİN ÇOCUK RESİMLERİNDEKİ KARŞILIĞI

Özet

Resim yapma eylemi çocuklar için içsel bir dürtüdür. İlk karalamalarla başlayan resim yapma eylemi dünyanın her yerindeki çocuklar için aynı çizgisel gelişim basamaklarını takip ederek gelişir. Daha sonra farklı konular, içinde buldukları ortam, kültür yapıları, etkilendikleri, gördükleri, duydukları yaşamsal görüntüleri, çizgi, renk, şekil olarak kâğıt üzerinde yerini bulur. Bu çalışmanın amacı, çocuk resimleri neyi anlatır? Resim yapma eyleminin çocuk resimlerindeki karşılığı nedir? Sorularına yanıt aramaktır. Bildiğimiz doğal olarak hemen her çocuğun resim yapması olsa da, bulacağımız yanıtlar çocukları daha iyi anlamak açısından önemlidir. Aileler, öğretmenler, çocuk doktorları, çocuk psikologları, sanat tarihçileri ve ilgisini çeken her insan için görülen resimlerin içeriğinin anlam yüklü olmasıdır. Araştırma literatür tarama yöntemiyle yapılandırılmıştır. Resim yapma eyleminin çocuk resimlerindeki karşılığı oyun oynar gibi doğal olmasıdır. Çocuklar içsel bir dürtüyle sadece gördüğünü değil, yaşadıklarını da resim yaparak dışavurum şeklinde aktarır. Çocuğun dünyasını tanımak, keşfetmek isteyenlerin çocuk resimlerine daha bilinçli bakması önerilebilir. Sonuç; çocuk resimleri görünenden fazlasını anlatır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, resim, eylem, yansıtma

Giriş

Tüm dünyada sadece çocuk olarak görülen muhteşem varlıklarımızı yeterince anlıyor muyuz? Onlara gereken ilgiyi ve sevgiyi verebiliyor muyuz? Belki sadece verdiğimizini sanıyor olabiliriz. İşin gerçeği onları giydirmek, beslemek, oyuncaklara boğmak, her dediğini yapmak, şımartmak, onların sahibiymiş gibi davranmak, ailelerin içine düştüğü yanılgıdan başka bir şey değildir. Onların sadece küçük birer çocuk olduğunu unuttuğumuzda hep bir beklentiyle hareket etmeye başlarız. Onların büyümesi, akıllı olması, laftan sözden anlaması, uslu çocuk olması, ödevini yapması, hobi kurslarına gitmesi, derslerinde başarılı olması için özel dersler alması ve hepsinde başarılı olması beklenir. Peki neden? Ne için? Bütün bunların sonunda kime ve neye dönüşecektir!

¹ Sorumlu Yazar E-mail: : sukranblt@gmail.com / Doi: 10.22252/ijca.1421961

Temel olarak bir çocuğun ihtiyacı bol bol sevgi, ilgi görmek, renkli kalemleriyle resim yapmak, evinin, okulunun bahçesinde koşmak, oynamaktır. Olmayan bahçeler artık hafta sonu gidilen alışveriş merkezlerine dönüşmüştür. Havasız ortamlarda çoğunlukla elinde akıllı telefonuyla dünyayla iletişimi sürdüren ebeveynler görürüz. Genelde çocuğuyla iletişimi kopuk ve tüketim çılgınlığına yenik düşmüşlerdir. Anne ve babaların elinde bir yerden başka yere sürüklenen beti benzi atık, keyifsiz, huzursuz, tedirgin, mutsuz çocuklarına sorumluluğunu yerine getirdiğini düşünen aileler yorgundur. Evlerine dönerken de büyük şehrin trafiğinde gerilerek zaman kaybederler. Bu yaşadıklarının hepsi çocuk dediğimiz küçük insanların gözünden aslında bize geri döner. Onların yaptıkları resimleri okumayı bilirsek onları daha iyi anlayabiliriz. Aslında çocuklar ne ister? Çocukların bir karakteri, kişiliği, kimliği var mıdır? Duyguları nedir? Etraflarına bizim gözümüzden bakabilirler mi? İlhan'a göre; "1920'lerde 'çocuğa özgü, çocukça' olanın yitirilmemesi ve çocuğa ruhsal ve fiziksel gelişim evrelerine göre davranılması ilkesi, sanat eğitimi için ortak bir ilke olarak kabul gördü. 1920'lerin pek çok sanat eğitimi kuramcısına göre sanatsal form bilinç dışından kaynaklanmakta, çocuk da bilinç dışından gelen dürtülerle yapıt vermektedir" (İlhan, Ç.A; 2003 s.14). Günümüzde ise telefon, tablet ve bilgisayar kullanımı sadece ebeveynlerin tekelinde olmaktan çıkmış, çocukların da eline, odasına, yemek tabağının yanına hatta tatilde bile deniz kenarında ki kova, tırmık, kürek vb. oyuncaklarının baş köşesine yerleşmiştir. Daha bebekken başlayan, arabanın arka koltuğunda oynamak için eline verilen kısacası aklınıza gelen hemen her yerde çocukları susturmak için kullanılan oyuncakların, kâğıt ve resim kalemlerinin yerini alan bir araca dönüşmüştür. Genelde büyükannelerin telefonları, torunları tarafından oyun oynamak için adeta gasp edilmiştir. Peki neden çocuklara resim kâğıdı, kalemi vermek yerine teknolojik aygıtlar verilmektedir? Çocukların zihinsel ve çizgisel gelişimi için ailelerin yapacağı en güzel şey onları resim yapmaya yönlendirmek, yaratıcılıklarıyla başbaşa bırakmaktır. Bu hemen her çocuk için sıradan bir eylem gibi görünse de çocukların kendini ifade etmesi için de en doğal yoldur. Çocukların gelişiminde resim yapmak önemlidir. Gördüklerini, hissettiklerini, merak ettiklerini, çevresini, ailesini, korkularını, sevdiklerini, özlediklerini, oyuncaklarını, evcil hayvanlarını, kardeşlerini, arkadaşlarını kısacası hemen her şeyi resim yoluyla anlatırlar. Çocukların resim yoluyla aslında ifade etmek istediklerini anlatmanın bir yolunu bulmaları ise çok yaratıcıdır. Kelimelerin yetersiz olduğu yerde resim yaparak, kendini anlatma, ifade etme gücünü nasıl geliştirdiklerini anladığınızda ise onlara hayranlığınız bir kat daha artacaktır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı çocuk resimleri neyi anlatır? Resim yapma eyleminin çocuk resimlerindeki karşılığı nedir? Sorularına yanıt aramaktır.

Yöntem

Araştırma literatür tarama yöntemiyle yapılandırılmıştır. Çeşitli kaynaklardan faydalanılarak çocukların resim yapma eylemleri incelenmiş ve yorumlanmıştır.

Çocuk Resimlerinin Önemi

Resim yapma eylemi sıradan bir durum değildir. Bingöl'e göre; "Doğada hiçbir şey amaçsız olmadığına göre çocukta resim yapma davranışının oldukça erken başlamasının ve ayrıca çocukluk çağına vergi bir yaratıcılıkla beslenmesinin elbette bir nedeni olmalıdır" (Bingöl; 1975 s. 95). Resim çizmeyi "çocuğun kendi görüş ve deneyimlerini eğlenceli ve keyifli bir şekilde ifade edebilmesi için bir yöntem olarak kullandığını" (Fargas-Malet, McSherry, Larkin ve Robinson; 2010 s.178). İfade ederken diğer yandan çocuk olmanın bireyselliğine ve eğlenceli yanına da vurgu yapmaktadır. Çocuklar hem yaşadıklarını hem de kelimelerinin yetmediği yerde fazlasını resim yoluyla anlatmayı seçerler. Bu her ne kadar kolay görünse de öyle olmadığı bir gerçektir. Yavuzer'e göre: "Çocuk resimlerinin başlıca önemi, çocuğun düşünce şeklini ve içeriğini yansıtmasıdır" (Yavuzer; 2009 s.21). Bu yönüyle bakıldığında Yavuzer'in değindiği şey oldukça önemlidir. Çünkü çocuklar büyüklerden farklıdır. Özellikle erken gelişim dönemlerinde çocukların zihinsel ve fiziksel gelişimleri, psikomotor becerileri, gördüklerini anlama ve ifade edebilme becerileri yetişkinlerin düşünce şeklinden oldukça uzaktır. Çocukların yaptıkları resimler kendi yaşlarına göredir. Bu nedenle de onların yaptığı resimleri çizgisel ve zihinsel gelişim basamaklarıyla ilişkilendirilerek bakmak daha yerinde ve doğru olacaktır.

Çocuk Resimlerinin Yorumlanması

Çocuk resimlerinde anlamadığınız ve anlamlandıramadığınız bazı şekiller, renkler, biçimler, resim konusu ve yanyana çizdikleri figürlerin sıralanmasında kendilerince hiyerarşi kurmaları, öncelik ve sonralık, büyüklük ve küçüklük kavramları kendilerince olan düşünce şeklinden kaynaklanmaktadır. Burada oldukça önemli bir konu karşımıza çıkmaktadır. Genellikle yetişkinlerin çocuk resimlerini yorumlamada acele ettikleri, hata yaptıkları, yanlış düşünüp hızlı karar verdikleri hatta yorumlarken çok emin oldukları görülmüştür. Çocuk resimlerini gördükleri şekilde değerlendirmeleri görünen ile görünmeyen arasında neler anlatılmak istendiği, arka plandaki duygu ve düşüncenin farklı olması, çocuğun resim dünyasından uzak olan bir anlayışla yanlış yorumlamaya sebep olabilir. İşte tam da bu sebeple çocuk resimlerini yorumlamak uzmanlık ister. Yetişkinlerin gördüğü ile çocukların yaptığı ve resimlerinde ifade ettiği şeyler farklı olabilir. Böylesi “problemlerin ortadan kalkması için çocuklarla çizdikleri resimler hakkında konuşma yapılmalıdır”(Leonard; 2006 s. 64). Küçük bir çocuk kağıda sadece bir daire çizmiş ama bunun daha ne olduğunu söyleyemeden annesi resmi görüp “Aaa! ne güzel bir top çizmişsin” demiştir. Yapılan davranış yönünden aceleci ve çocuğun annesi olarak kendinden emin olma halidir. Bu da annenin yanlış yorum yapmasına sebep olmuştur. Çocuğun kendini ve yaptığı resmi ifade edememesi ona resmi anlatmasına fırsat verilmemesi ve yapılan yanlış yorum sonucunda çizilen yuvarlak bir top olarak algılanmıştır. Özellikle mandala çizimlerde ve sonraki dönemlerde yetişkinlerin çocuk resimlerine yorum yapmadan önce çocuğun resmini anlatmasına fırsat verilmelidir. Çocuğa kendi resmini anlatması için fırsat verilmelidir. Böylelikle resminde ne demek istediği, ne çizdiği daha kolay anlaşılır. Yetişkinlerin, çocuklarının resimlerini mutlaka yorumlaması gerekmez! Bu tür bir zorunlulukları yoktur. Ya da çok güzel olmuş! Çok kötü olmuş! Ne kadar yetenezsizsin! Arkadaşın çok güzel resim yapıyor! Kardeşin senin gibi güzel resim çizemiyor! Şeklinde yorumlarda çocuk üzerinde farklı duygu, düşünce, kıskançlık, içine kapanma, resmini kimseye göstermeme, paylaşmama vb. durumlara neden olacaktır. Yorumlarda abartılı ifadelere gerek yoktur. Yapılan resimde her şeyin bir anlamının olması da gerekmez! Sadece çocuğun yaptığı resimleri düzenli şekilde, yaş, gün, ay, yıl aralığını yazarak bir dosyada toplamak ve çizgisel gelişim basamaklarına uygun gelişme gösterip göstermediğini takip etmek gerekir. Çizgisel gelişim basamağı ile zihinsel gelişim basamağının aynı paralelde gittiğini bilmek önemlidir. Çocuk resimlerini dikkatli gözlemlenmek ise çocuğun bazen olumsuz davranışlara maruz bırakılması, yaşitlarından geride kalması, zihinsel gerilik, göz bozukluğu, dışardan bakıldığında normal görünse de bazı durumlarda çocuğun hayatında bir şeylerden rahatsız olduğu halde yetişkinlerin bilmediği, farketmediği şeylerin anlaşılması bakımından oldukça önemlidir.

Çocuklar; genelde içinde buldukları ortamı, ailesini, çevre faktörünün etkilerini, yaşadıklarının belleğinde bıraktığı izleri resimsel olarak ifade ederler. Çocuklar için resim yapmak bir çeşit oyun gibidir. “Hem oyun hem de resim yapmak çocuğun ruhsal rahatlamasını sağlayabilir” (Ayaydın; 2011 s.307).Büyüklerin gözünden bakıldığında çocuğun yapmış olduğu resim onu anlamak için yetersiz olarak görünse de çocuğun iç dünyasında yaşadıkları, anlatma şekli çocuğa göredir. Berger’e göre; “görme, konuşmadan önce gelmiştir” (Berger; 2004 s.7).Çocuklar erken dönemlerinden itibaren meraklı şekilde gördüklerini öğrenme eğiliminde olurlar. Doğası gereği bu tür davranışlar normaldir. Aktif ve enerji dolu, sürekli hareket halindedirler. Çok çabuk etkilenebilirler. Bazı durumları da anlatırken abartabilirler. Hepsini resimlerinde görmek mümkündür.

İpşiroğlu'na göre; “nesneye bağlı olsun ya da olmasın, duyu algısının her türlü görsel biçime, imgeye aktarılabilir. Çocuklarda bunu elde etmek hiç de güç bir şey değildir. Çocuk somut düşünür, düşünle gerçeği birbirinden güç ayırır. Ama gördüğünün düşündüğünün resmini yaparsa bunu birkaç çizgiyle dile getirir”(İpşiroğlu; 1998 s.33). Çocuklarda resim yaparken ön hazırlık, ya da ön çizim yapma gibi bir endişe ya da planlama durumu söz konusu değildir. Çocuklar için resim yapmak eğlenceli ve güzeldir. İçinden geldiği gibi çizer. Öncesinde ise bazı çocuklar için ne yapayım? Nasıl yapayım? Hangi boyaları kullanayım? Sorusu akıllarına gelebilir. Böyle durumlarda fikir vermek için çocukla günlük hayatta neler yaptığı, neyi sevdiği, nelerden hoşlandığı üzerine konuşma yapılabilir. Evcil hayvanları, aile fertleri, arkadaşları, oyuncakları vb. hakkında konuşma ilgisini çekebilir. Bu şekilde belki yüreklendirilmeye ihtiyacı olabilir.Ya da ne yapmak istediğini buldurmaya yönelik ipuçlarıyla çocuğu düşündürmek, beyin fırtınası yaptırmak, soru-cevap yöntemini kullanarak çocuğa önemsendiğini hissettirmek de olumlu bir düşünce yaratarak daha kolay resim yapmasını sağlayabilir.

Sonuç

Çocuklar sürekli gelişir ve öğrenirler. Önce görerek, dokunarak, eline geçen kalemle karalamalar yaparak, oyun oynayarak, merak ettiklerini sorarak, deneyerek sürekli devinim halindedirler. Yaptıkları resimlerde ise en içten yalın ve samimi duygularının yansıması vardır. Onlar gördüklerini kendilerince ifade etmenin yollarını kullanarak semboller ve şekillerle anlatırlar. Basit ama nettir. Bazen bu kadar basit çizgilerle yapılan resimlerde hiçbir anlam görmeyen, sıradan karalamalar gibi zanneden ebeveynler ise çocuklara sormak yerine kendileri yorumlama yoluna gider. Aslında çocuk için resim yapmak pek çok anlam barındıran kendini ifade etme şeklidir. Belki de en etkili yöntemdir diyebiliriz. Bu yönüyle de resim yapan çocukların dünyasını daha iyi anlayabilmek için onların yaptığı resimlere daha dikkatli bakmak gerekebilir. Çocukların resimlerinde görünen ile görünmeyeni ayırt edebilmek adına bu çalışma önemli olabilir. Aslında çocuğun yaptığı resminde ne demek istediğini, ne hissettiğini doğru şekilde değerlendirebilmek açısından ailenin, öğretmenin, psikoloğun, psikiyatristin çocuğu anlayabilmesi ve ihtiyacı olanı verebilmesi için de resimler pek çok ipucu barındırabilir. Resim yapmak çocuk için çok önemlidir ama o resimleri anlayabilmek de çocukları tanımak, anlamak ve onlara yardımcı olabilmek adına oldukça önemlidir.

Kaynakça

- Ayaydın, A.(2011), "Çocuk Gelişiminde Bir Oyun Olarak Sanat ve Resim", Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Yaz 2011, Cilt:10, Sayı:37 (303-316), ISSN:1304-0278.www.esosder.org
- Berger, J. (2004), "Görme Biçimleri" (Yurdanur Salman) s.7, Metis Yayınları- İstanbul.
- Bingöl, C.(1975), "Resim Nedir Nasıl Yapılır Nasıl Öğretilir?" s.95, Milli Eğitim Basımevi-İstanbul.
- Fargas-Malet, M., Mcsherry, D., Larkin, E., & Robinson, C. (2010). Research with children: Methodological issues and innovative techniques. *Journal of Early Childhood Research*, 8(2), 175-192. doi:10.1177/1476718X09345412
- İlhan; A. Ç. (2023), "Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programları ve Sanat Eğitimi",S.14, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi Yıl:2023, Cilt:36, Sayı:1-2 Ankara.
- Leonard, M. (2006). Children's drawings as a methodological tool: Reflections on the eleven plus system in Northern Ireland. *Irish Journal of Sociology*, 15(2), 52-66.
- İpşiroğlu, N. (1998), "Sanattan Güncel Yaşam", s.33, Pan Yayıncılık-İstanbul.
- Yavuzer, H. (2009), "Resimleriyle Çocuk:Resimleriyle Çocuğu Tanıma" Remzi Kitabevi-İstanbul.